

Saaremaa valla eelarvestrateegia

2022 – 2025

Kuressaare 2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. MAJANDUSARENG	4
1.1. Eesti majanduskeskkond	4
1.2. Saaremaa majanduskeskkond	5
1.3. Saaremaa rahvastik	5
2. PÕHITEGEVUSE TULUDE JA KULUDE ÜLEVAADE JA PROGNOOS	8
2.1. Põhitegevuse tulud	8
2.2. Põhitegevuse kulud	11
3. INVESTEERIMISTEGEVUS	13
3.1. Ühinemislepingu täitmine	13
3.2. Investeerimistegevus aastatel 2022 – 2025	14
4. FINANTSEERIMISTEGEVUS	20
5. SÕLTUVATE ÜKSUSTE FINANTSTEGEVUSE ÜLEVAADE JA PROGNOOS	22
KOKKUVÕTE	30
LISA 1 SAAREMAA VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2022 – 2025	31
LISA 2 SAAREMAA VALLA SÕLTUVAD ÜKSUSED	32
LISA 3 SAAREMAA VALLA ARVESTUSÜKSUS	33

SISSEJUHATUS

Saaremaa valla arengukava aastani 2030 ja selle juurde kuuluv finantsplaan neljaks aastaks eelarvestrateegia näol on valla põhilised arengudokumendid. Arengukava koos eelarvestrateegiaga on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ning investeeringuteks toetuse taotlemisel. Eelarvestrateegia eesmärgiks on panna alus jätkusuutlikule eelarvepoliitikale, seades rahalised piirid valla võimalustele arengukavas planeeritud eesmärkide saavutamiseks ja tegevuste täideviimiseks.

Käesolev eelarvestrateegia aastateks 2022-2025 on Saaremaa valla jaoks neljas. Strateegia on koostatud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi KOFS) § 20 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 37² alusel. Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, samuti eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, olulisemad tegevused investeerimistegevuse eelarveosas, investeeringute kogumaksumuse prognoos ja võimalikud finantseerimisallikad, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus.

Strateegia hõlmab ka ülevaadet Saaremaa vallast sõltuvate üksuste finantstegevusest ja prognoosidest ning tuuakse välja eelarve tundlikkusanalüüs. Saaremaa valla sõltuvad üksused eelarvestrateegia perioodil on SA Kuressaare Haigla, SA Kuressaare Hambapolikliinik, SA Kuressaare Teater, SA Lääne-Saare Kultuurivara, SA Saare Arenduskeskus, MTÜ Kuressaare Campus ja OÜ Kuressaare Bussijaam.

Strateegia koostamist alustati 2021. aasta aprillis. 27. juulil toimus dokumendi heakskiitmine vallavalitsuse istungil ning see suunati avalikule väljapanekule ja arutelule, samuti läbivaatamisele kogukonna- ja osavallakogudes.

1. MAJANDUSARENG

1.1. Eesti majanduskeskkond

2020. aastal tabas maailmamajandust kriis, mille põhjustas 2019. aasta lõpus Hiinast alguse saanud COVID-19 koroonaviiruse pandeemia. Ka Eestis kehtestati seetõttu 2020. aasta kevadel eriolukord. Kriisi mõjude leevendamiseks rakendati 2020. aastal erinevaid meetmeid ja aasta lõpuks oli majanduslangus oluliselt väiksem kui algselt prognoositi. Eesti majandust toetas lähemate kaubanduspartnerite vastupidavus, väiksemad siseriiklikud piirangud majandustegevusele ning ettevõtetele suunatud töötasu hüvitamise meetmed. Suurim langus oli turismisektoris.

Rahandusministeeriumi kevadise majandusprognoosi kohaselt kasvab Eesti majandus 2021. aastal 2,5% ja 2022. aastal ligi 4,8%. Eesti Panga 16. juunil 2021 avaldatud majandusprognoosi järgi ületas Eesti majandus kriisieelse taseme juba 2021. aasta alguses ja majanduse taastumine on Eestis Euroopa kiireimate seas. Majandus kasvab 2021. aastal 5-8% ja 2022. aastal 4-5%. Inflatsioon on 2021. aastal 2,5-2,7% ja 2022. aastal 2,8-3,3%. Tööpuudus langeb 2022. aastal alla 5%. Keskmise palga kasv püsib lähiaastatel üle 5%, sest vaba tööjõudu napib. 2021. aasta majanduskasvu mõjutab see, kui palju inimesed suunavad sääste tarbimisse. Eratarbimise väga kiire kasv muudab lähiaastate majanduskasvu heitlikuks. Kui tarbimine kasvab säästude arvelt oodatust rohkem, tekib majanduse ülekuumenemise oht, mis takistab majanduse naasmist stabiilsele kasvurajale.

Tabel 1. Makromajanduslikud näitajad 2020-2025

Majandusnäitajad	2020 tegelik	2021 prognoos	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos
SKP reaalkasv	-2,9%	2,5%	4,8%	3,2%	3,1%	2,9%
SKP nominaalkasv	-3,4%	4,9%	7,0%	5,3%	5,1%	4,8%
Tarbijahinnaindeks	-0,4%	2,0%	2,1%	2,0%	1,9%	1,9%
Tööhõive kasv	-2,2%	-0,9%	0,8%	0,6%	0,4%	0,2%
Töötuse määr	6,8%	8,0%	7,3%	6,6%	6,2%	6,0%
Keskmine brutopalk (eurodes)	1 448	1 504	1 588	1 668	1 749	1 832
Palga nominaalkasv	2,9%	3,9%	5,6%	5,1%	4,9%	4,7%

Allikas: Rahandusministeeriumi 2021. aasta suvine majandusprognoos

1.2. Saaremaa majanduskeskkond

Saaremaa vallast sai pärast ühinemist pindalalt Eesti suurima territooriumiga omavalitsus (2712 km²). Saaremaa vald on elanike arvult Eesti suurim vald (01.01.2021 seisuga 31 435 inimest). Vallas on moodustatud 10 osavalda, mille esinduskoguks on osavallakogu. Endise Lääne-Saare valla piirkondi esindab kolm kogukonnakogu. Valla territooriumil on 437 asustusüksust: 1 linn, 9 alevikku ja 427 küla. Pärast 2021. aastal läbi viidavaid ümberkorraldusi on vallavalitsuse haldusalas 01.01.2022 seisuga 62 hallatavat asutust: 35 haridusasutust, 3 spordiasutust, 1 noortekeskust, 1 keskraamatukogu (mille koosseisus on 26 haruraamatukogu), 17 kultuuri- ja rahvamaja, 3 hoolekandeadutust ning 2 haldusasutust. Noortekeskused liidetakse 01.09.2021 üheks asutuseks. ühendatakse 01.01.2022 üheks asutuseks Saaremaa Laste ja Perede Tugikeskus, Kuressaare Perekodu ning Saaremaa Toetava Hariduse Keskus. 2021. aasta 1. augusti seisuga on valla osalus 17 äriühingus ja sihtasutuses. Saaremaa vald on 10 mittetulundusühingu liige.

Lisaks tavapärasele majandusarengule tuleb arvestada, et 2021. aasta kevadel eraldati Vabariigi Valitsuse poolt kohalikele omavalitsustele suunatud toetustena tulubaasi stabiliseerimise toetus, õpilaste distantsõppe toetus ja investeeringutoetus. Saaremaa vallale eraldati tulubaasi stabiliseerimise toetust 335 299 eurot, õpilaste distantsõppe toetust 29 809 eurot ja investeeringutoetust 661 000 eurot.

1.3. Saaremaa rahvastik

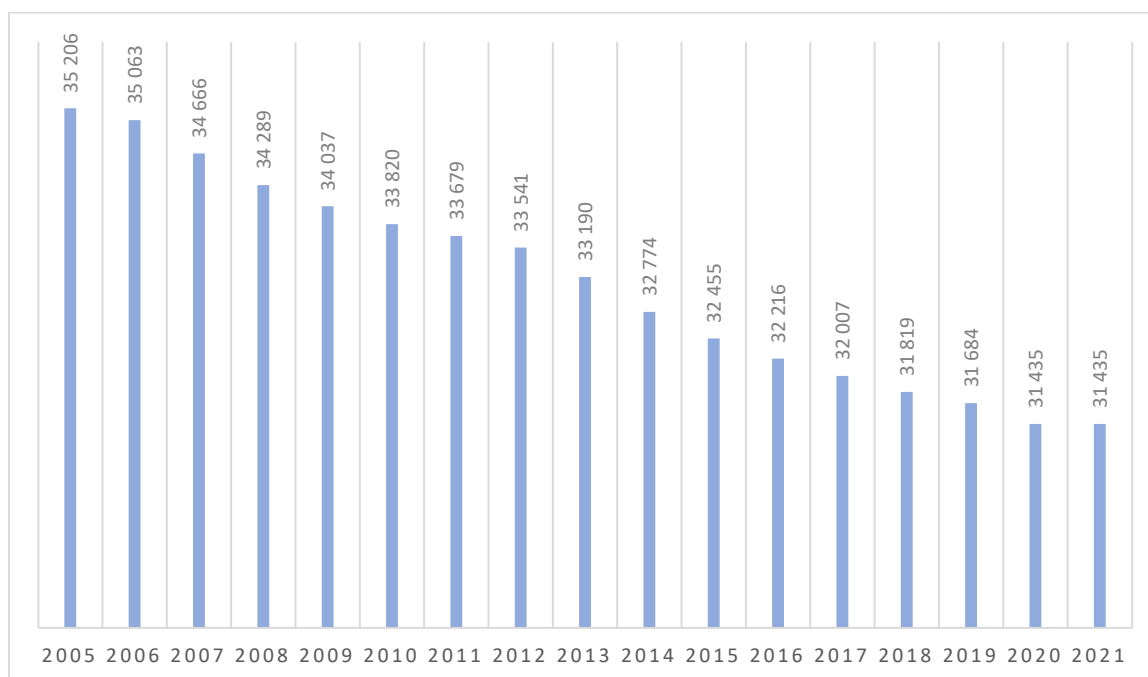
Saaremaa vallas elas 1. jaanuari 2021. aasta seisuga 31 435 inimest. Seejuures on elanike arv kahel viimasel aastal 1. jaanuari seisuga olnud täpselt sama. Negatiivse iibe (- 102), kompenseeris eelmisel aastal positiivne rändesaldo (+ 102). See on viimaste aastate kõrgeim näitaja ning eestkätt seotud COVID-19 haiguse pandeemisest levikust tingitud eriolukorra ajal toimunud elanike Saaremaale registreerimisega.

Viimase kümne aasta jooksul on valla rahvaarv vähenenud, kokku 2 244 inimese võrra (vt joonis 1). Saaremaa elanikkond väheneb negatiivse iibe tõttu keskmiselt 100 inimese võrra aastas. Küsimus on, kas ja millises ulatuses suudab sisseränne seda korvata? Võrreldes eelmise kümnendi algusperioodiga on viimastel aastatel rändesaldo näitaja olnud positiivse suunitlusega. 2019. ja 2020. aasta on oma rahvastikunäitajate poolest viimase kümne aasta

positiivseimad. Samas peab arvestama, et tegemist on kahe aasta andmetega, mis ei pruugi veel näidata rahvastikunäitajate positiivset trendi. Piirkondlikus arvestuses on 2019 ja 2020. aasta näitel taaskord arvestatavas plussis vaid Kaarma ja Pihla piirkond ning seda positiivse rändesaldo tõttu. See on seletatav linnalähedastes maapiirkondades toimuva elamuehitusega. Elanike arv ei ole vähenenud ka Kihelkonnal, Torgus ja Valjalas. Kuressaare elanike arv jätkab vähenemist, viimase kahe aasta jooksul 316 inimese võrra. Suures osas on selle põhjuseks elamuehitusest tingitud liikumine naabruses asuvatesse Kaarma ja Pihla piirkondadesse.

Kokkuvõttes tuleb nentida, et Saaremaa valla elanike arv väheneb. Negatiivse iibe pöördumine positiivseks on arvestades üle-eestilist trendi vähetõenäoline. Seetõttu on võtmeküsimuseks, kas Saaremaa suudab atraktiivse elukeskkonna tekitatud positiivse rändesaldo abil seda suundumust tasakaalustada.

Joonis 1. Saaremaa valla elanike arv 2005 - 2021

Allikas: rahvastikuregister

Saaremaa valla iga-aastane maksimaalne maksumaksjate arv määratakse rahvastikuregistri elukoha kannete alusel ära jooksva aasta 1. jaanuari seisuga. Viimase kolme aasta (2019 – 2021) jooksul on maksumaksjate arv suurenenud 536 inimese võrra. Tulumaksu laekumine valla eelarvesse sõltub omakorda tegelikult tulu saavate ja seeläbi maksu maksvate isikute arvust. See on aasta lõikes üle 1 000 inimese võrra väiksem maksumaksjate arvust aasta alguses. Kui 2019. aastal oli tegelikult maksu maksvate isikute arv aasta lõikes tõusutrendis, siis 2020. aastat iseloomustas vastava näitaja varieerumine kuude lõikes.

Kokkuvõttes saab nentida, et maksumaksjate arv Saaremaal on kasvanud. Põhiküsimus on, kas see kasv aitab piisavalt kaasa tulubaasi suurenemisele määral, mis kataks iga-aastase kulude suurenemise vajaduse.

2. PÕHITEGEVUSE TULUDE JA KULUDE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

2.1. Põhitegevuse tulud

Tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest käsitletakse põhitegevuse tuludena maksutulused, tulusid kaupade ja teenuste müügist, saadavaid toetusi ja muid tegevuskulusid. Valla tuludest suurima osa moodustavad maksutulud, millest omakorda enamus laekub eraldistena riiklikest maksudest ehk füüsilise isiku tulumaksust ja maamaksust.

Käesoleva eelarvestrateegia perioodil (2022 – 2025) on põhitegevuse tulude prognoosimisel lähtutud eelkõige järgmistest eeldustest:

- Saaremaa valla elanikkond väheneb ja maksumaksjate arv oluliselt ei muutu;
- Tulumaksu laekumine kasvab vahemikus 3,0%-4,5%;
- Tulumaksumäär eraldis on 11,96%;
- Maamaksumäär ei muudeta;
- Uusi kohalikke makse ei kehtestata;
- Kohalikud maksud on ainult Saaremaa valla reklaamimaks ning Kuressaare teede ja tänavate sulgemise maks;
- Riigieelarveeraldis tasandusfondist on kavandatud strateegia perioodil võrdsena 2021. aasta eraldisega;
- Riigieelarveeraldise toetusfondist on välja võetud alates 2022. aastast riigigümnaasiumi avamisega seotud gümnaasiumi osa toetused: õpetajate töötasud, koolituste, õppevahendite ja koolilõuna toetus kogu aasta ulatuses;
- Riigieelarveeraldise toetusfondis on vähendatud huvihariduse ja -tegevuse toetust 50% kogu strateegia perioodiks;
- Muud saadavad toetused tegevuskuludeks erinevatelt riigiasutustelt on kavandatud aastatel 2022 – 2025 vaid püsitoetuste mahus. Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse toetus hakkab 2022. aastast vähenema ja lõpeb 2024. aastal;
- Muud tegevustulud on kaevandusõiguse tasud, vee erikasutustasud ja saastetasud ning laekumine on kavandatud strateegia perioodiks stabiilsena.

Tabel 2. Saaremaa valla põhitegevuse tulud aastatel 2020-2025 (tuhandetes eurodes)

Põhitegevuse tulud	2020 tegelik	2021 prognoos	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Maksutulud	27 855	27 857	28 655	29 614	30 748	32 075
sh tulumaks	26 590	26 600	27 398	28 357	29 491	30 818
sh maamaks	1 258	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250
sh muud maksutulud	7	7	7	7	7	7
Tulud kaupade ja teenuste müügist	3 425	3 692	3 855	3 873	3 885	3 885
Saadavad toetused tegevuskuludeks	21 705	19 743	17 073	16 805	16 269	16 269
sh tasandusfond	2 520	2 760	2 760	2 760	2 760	2 760
sh toetusfond	14 572	12 667	11 177	11 177	11 177	11 177
sh muud toetused	4 613	4 316	3 136	2 868	2 332	2 332
Muud tegevustulud	284	230	200	200	200	200
Kokku põhitegevuse tulud	53 269	51 522	49 783	50 492	51 102	52 429

Allikas: Saaremaa vallavalitsuse rahandusteenistuse arvutused

Saaremaa valla eelarvesse laekuv füüsilise isiku tulumaks on seotud Saaremaa valla rahvastikuregistrisse registreeritud inimeste arvu, nende tööhõive taseme ning keskmise töötasuga, moodustades maksutuludest suurima osa.

Alates 2020. aastast on tulumaksu eraldise määr 11,96% ja eelarvestrateegia perioodil aastatel 2022-2025 on arvestatud, et tulumaksu eraldise määr ei muutu. Tulumaksueraldise määr 11,96% sisaldab 0,01 protsendipunkti ujumise algõpetuse kuludeks, 0,02 protsendipunkti üldhariduskoolide tugiteenuste kuludeks ning 0,20 protsendipunkti maamaksu kompenseerimiseks.

Eelarvestrateegia perioodil on kavandatud tulumaksu kasvuks 2022. aastal 3,0% ning aastatel 2023-2025 kasvab aastas 0,5% ning on 2025. aastal 4,5%. Tulumaks moodustab aastatel 2022-2025 põhitegevuse tuludest 55,0-58,8%. Tulumaksu prognoosimisel on oluline osa maksumaksjate arvul ning palgatasemel. Eelarvestrateegia perioodil eeldatakse, et maksumaksjate arv 2022. aastal jääb samaks 2021. aasta tasemega, alustab seejärel uuesti kasvu ning palgataseme kasv jätkub 2022. aastast.

Tabel 3. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine 2020-2025

	2020 tegelik	2021 prognoos	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos
Maksumaksjate arv ²	15 752	15 752	15 752	15 850	15 850	15 850
Maksumaksjate arvu muutus	1,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0
Väljamaksed füüsilistele isikutele (tuhandetes eurodes)	222 332	222 408	229 080	237 098	246 582	257 678
Sissetulek inimese kohta kuus (eurodes)	1 176	1 177	1 212	1 247	1 296	1 355
Sissetuleku kasv	6,7	0,0	3,0	2,9	4,0	4,5
Tulumaksu laekumine (tuhandetes eurodes)	26 591	26 600	27 398	28 357	29 491	30 818
Tulumaksu laekumise kasv	2,0	0,0	3,0	3,5	4,0	4,5
Tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe	11,96	11,96	11,96	11,96	11,96	11,96

Allikas: Rahandusministeerium ja Saaremaa vallavalitsuse rahandusteenistuse arvutused

Maamaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja maamaksuseaduse alusel ning mis laekub täies ulatuses kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvesse. Riik kompenseerib maksuvabastuste tõttu omavalitsusüksustele saamata jäänud tulu füüsilise isiku tulumaksust kohaliku omavalitsuse üksustele eraldatava määra kaudu. Maamaksu hüvitise osa tulumaksu eraldise määras on 0,20 protsendipunkti. Maamaksu osa valla põhitegevuse tuludest on eelarvestrateegia perioodil 2,5-2,6%.

Saaremaa vallas kehtivad kohalikud maksud on Saaremaa valla reklaamimaks ja Kuressaare linnas kehtestatud teede ning tänavate sulgemise maks. Kohalikud maksud moodustavad valla põhitegevuse tuludest ca 0,01%. Kohalike maksude laekumise prognoosimisel on eeldatud, et uusi kohalikke makse strateegiaperioodil ei kehtestata.

Tulud kaupade ja teenuste müügist moodustavad eelarvestrateegia perioodil 7,4-7,7% valla põhitegevuse tuludest. Tulud kaupade ja teenuste müügist koosnevad laekumistest teistelt

omavalitsustelt haridusteenuse, lapsevanematelt lasteaegade toiduraha ja kohatasu ning huvikoolide ringitasude eest. Lisaks on tulud kaupade ja teenuste müügist üüritulud, tasud hallatavate asutuste ja vallavalitsuse struktuuriüksuste teenuste eest. Põhiosa kaupade ja teenuste müügist laekuvatest tuludest saadakse haridusalasest tegevusest.

Toetused laekuvad põhiliselt riigieelarve tasandus- ja toetusfondist. Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Toetusfondi hulka kuuluvad üldhariduskoolide toetus, koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus, raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus, huvihariduse toetus, teede korrashoiu toetus, toimetulekutoetus, matusetootus, asendus- ja järelhoolduse teenuse toetus, sotsiaalteenuste korralduse ja arenduse toetus. Riigieelarve toetusfondi eraldised on ette nähtud konkreetsete ülesannete täitmiseks.

Muud saadavad toetused on erinevate riigiasutuste sihtotstarbelised toetused nagu treenerite tööjõukulude toetus, PRIA koolipiima ja –puuvilja toetus, raamatukogude toetus jm.

Muu tegevustulu koosseisus käsitletakse muuhulgas maavara kaevandamisõiguse tasusid, vee erikasutustasu, saastetasusid, kahjutasusid, viivistasusid ning muid planeerimata tulusid. Eelarvestrateegia perioodil on muud tegevustulud kavandatud eelmiste perioodide tegelikku laekumist arvestades.

2.2. Põhitegevuse kulud

Tulenevalt kohaliku omavalituse üksuse finantsjuhtimise seadusest, käsitletakse eelarve strateegias põhitegevuse kuludena tegevuskuludeks antavaid toetuseid, personalikulusid, majandamiskulusid ja muid kulusid.

Toetused tegevuskuludeks on sotsiaaltoetused, muud toetused füüsilistele isikutele, sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks ning mittesihtotstarbelised toetused. Antavate toetuste hulgas on tegevus- ja projektitoetused mittetulundusühingutele ja teistele organisatsioonidele. Strateegias on kavandatud riigieelarve toetusfondi huvihariduse ja -tegevuse toetuse vähenemine 50%. Samas on arvestatud uue eralastehoiu asutuse toetusega ja erakooli tegevustoetusega.

Aastatel 2022 – 2025 personalikulud vähenevad, kuna 1. septembril 2021. aastal alustab tööd riigigümnaasium. 2022. aasta valla eelarvest viiakse täies mahus välja Saaremaa Ühisgümnaasiumi ja Kuressaare Gümnaasiumi riigieelarve toetusfondi gümnaasiumiosa õpetajate personalikulu. Valla eelarvesse jäävad alles Orissaare Gümnaasiumi ja Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasiumi gümnaasiumiastme õpetajate personalikulud. 2022. aastaks on arvestatud lasteaia õpetajate palgakasvuga 3%, sest Haridus- ja Teadusministeerium kavandab üldhariduskoolide õpetajate palgatõusu 3%. Samuti on arvestatud ka alampalgamäära võimaliku kasvuga.

Eelarvestrateegia perioodil on tegevuskulude kavandamisel lähtutud eelkõige seadustest tulenevate avalike teenuste osutamiseks vajalike kulude katmisega. Majandamiskulude kavandamisel arvestatakse lepinguliste kohustustega ning kaupade ja teenuste hinnatõusudega. Majandamiskuludest on seoses riigigümnaasiumi avamisega eelarvest maha arvestatud riigieelarve toetusfondi gümnaasiumiosa majandamiskulud, milleks on koolituskulud, kulud õppevahenditele ja koolilõuna toetus.

Tabel 4. Põhitegevuse kulud 2020-2025 (tuhandetes eurodes)

Põhitegevuse kulud	2020 tegelik	2021 proгноos	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Antavad toetused tegevuskuludeks	4 672	4 560	4 432	4 435	4 435	4 435
Muud tegevuskulud	39 104	42 242	41 051	41 063	41 063	41 063
sh personalikulud	28 464	29 392	29 011	29 015	29 015	29 015
sh majandamiskulud	10 624	12 834	11 772	11 780	11 780	11 780
sh muud kulud	16	16	268	268	268	268
Põhitegevuse kulud kokku	43 776	46 802	45 483	45 498	45 498	45 498

Allikas: Saaremaa vallavalitsuse rahandusteenistuse arvutused

3. INVESTEERIMISTE GEVUS

3.1. Ühinemislepingu täitmine

Saaremaa omavalitsuste ühinemisleping kehtib aastatel 2018 – 2021. Lepingus on ära toodud kokku 46 objekti kogumaksumusega 22,3 miljonit eurot. Ühinemisleping sätestab, et objektid, mille teostamiseks on planeeritud erinevatest programmidest kaasrahastuse taotlemine, teostatakse rahastuse saamisel. Selliseid objekte on lepingus 20. Seega on ainult valla poolt omafinantseeringuna rahastatavaid objekte 26 kogumaksumusega 16,6 miljonit eurot.

Võttes arvesse varasemad valla eelarved, 2021. aasta eelarve ja käesolev eelarvestrateegia, on rahastamata veel 12 objekti ühinemislepingu järgse kogumaksumusega 5 miljonit eurot (sellest valla omaosalus on 3 miljonit eurot). Tegemata objektidest 7 on tee-ehituse, enamuses kergliiklustee ehituse projektid.¹ Ühinemislepingus on nende objektide eelarve maht 4,2 miljonit eurot. Praeguseks on riik kergliiklusteede ehitamise toetamise lõpetanud.² Lisaks eeltoodule vajavad rahastamist infrastruktuuri objektid, samuti mõned muud ehitised.³

On selge, et ühinemislepingu investeringute osa selle täies mahus ette nähtud aja jooksul täita ei õnnestu. Investeringute mahu kasvu piirab eelarvestrateegia perioodil kaasrahastuste võimaluste vähenemine, laenukohustuste kasv ning vajadus rahastada objekte ka väljaspool ühinemislepingu nimekirja. Samuti on ehitushinnad oluliselt kallinenud võrreldes 2016. aastaga, kui ühinemislepingu objektide nimekiri kokku lepiti ning rahalised arvestused tehti. Samas jätkatakse ka pärast ühinemislepingu kehtivuse lõppu selles ette nähtud objektide rajamine.

¹ Kihelkonna – Abaja, Talve – Pihtla – Raudtee ristmik Kuressaares, Leisi aleviku kõnni- ja jalgrattatee, Leisi – Triigi, Aste – Haamse, Kärla – Karujärve, Vaivere – Vanamõisa.

² Vt <https://www.rtk.ee/toetused/toetuste-rakendamine/elukeskkond/kergliiklusteede-toetusskeem>.

³ Veeremäe veevärk, Kuressaare linnastaadion, Leisi jäätmejaam, Leisi sotsiaalkorterid, Orissaare aleviku keskus.

3.2. Investeeringustegevus aastatel 2022 – 2025

Valla investeeringustegevuse sisu määrab ära kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus.⁴ Teisest küljest on oluliseks investeeringustegevuse mõjutajaks netovõlakoormus.⁵ Kuna enamik valla investeeringutest kaetakse laenuvahenditega, siis määrab netovõlakoormus ära, kui palju on võimalik laenu võtta ja läbi selle investeeringuid teha.

Aastateks 2022 – 2025 on investeeringustegevus planeeritud alljärgnevalt:

Riigi poolt kaasrahastatavad projektid

SA Innove toel on planeeritud uuendada aastatel 2020 – 2022 Kuressaare Hariduse Kooli hoone kokku 7,4 miljoni euro ulatuses. Valla osalus toetusest on 15% ja riigi osalus 85%. Rahandusministeeriumi poolt eraldatud 2021. aasta eriolukorra investeeringutoetus suunati kogumaksumuses 661 000 eurot samuti Kuressaare Hariduse Kooli ehituseks. Kuressaare Hariduse Kooli hoone mööbli jaoks on 2022. aastaks strateegiasse kavandatud 600 000 eurot.

Aastatel 2022–2023 on kavas renoveerida Kuressaare Vanalinna Kooli koolihoone ja staadion kogumaksumusega 4 533 120 eurot.

Rahandusministeeriumi toetus hajaasustuse programmile oli 2021. aastal erakorraliselt 200 000 eurot ning vald lisas sellele samuti omapoolse osaluse summas 200 000 eurot. Aastateks 2022 – 2025 on kavandatud hajaasustuse programmi riigipoolseks osaks varasematele aastatele sarnaselt 150 000 eurot ja täiendavalt lisandub sinna vallapoolne omaosalus 150 000 eurot.

⁴ KOFS § 16 lõige 1: Investeeringustegevuse eelarveosa jaotatakse majandusliku sisu järgi vähemalt järgmisteks liikideks: 1) põhivara soetus; 2) põhivara müük; 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine; 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine; 5) osaluste soetus; 6) osaluste müük; 7) muude aktsiate ja osade soetus; 8) muude aktsiate ja osade müük; 9) antavad laenud; 10) tagasilaekuvad laenud; 11) finantstulud ja finantskulud.

⁵ Netovõlakoormus on võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe. Likviidseteks varadeks loetakse raha ja pangakontodel olevaid vahendeid, rahaturu- ja intressifondide aktsiaid ja osakuid ning soetatud võlakirju. Netovõlakoormus on 0, kui likviidsed varad ületavad võlakohustusi. Vastupidisel juhul jagatakse võlakohustuste ja likviidsete varade vahe põhitegevuse tuludega ning väljendatakse protsentides.

2022. aastaks on kavandatud riigipoolse toetuse abil aastaringselt kasutatava jalgpalli sisehalli rajamine maksumuses 1 500 000 eurot. Valla omaosalust projekti eelarvestrateegisse kavandatud ei ole.

Aastateks 2020 – 2022 on eelarvesse kavandatud 388 800 eurot kunstlume tootmise võimekuse arendamiseks Kuressaare tervisepargis, millest valla omaosalus moodustab 253 800 eurot.

Maakondade arengustrateegiate toetusmeetmest rahastatakse aastatel 2021 – 2022 Kuressaare Turuhoone ümberehituse ettevalmistavad tööd, milleks on ideekonkurss ja projekteerimistööd.

Muud objektid ja tegevused

Teede investeeringute osas on eelarvekavasse arvestatud riigipoolne toetus 1,3 miljonit eurot, mis jaguneb investeeringuteks ja majandamiskuludeks. Aastatele 2022 – 2025 on kavandatud teede investeeringud summas 1 500 000 eurot. Sellest eraldiseisvalt on planeeritud 2024. aastal rekonstrueerida Kuressaare Tallinna tänav lõigus Karja ja Torni tänav. Sellega saaks vallakeskuse peatänav kogupikkuses uuendatud.

2021. aastal jõustus uue meetmena toetuse andmine maapiirkondades asuvate juurdepääsuteede remonditööde teostamiseks. Aastatel 2022 – 2025 on selle rahastamiseks ette nähtud vahendid summas 50 000 eurot.

Aastatel 2022 – 2025 on ehitusalaste projektide ja uuringute rahastamiseks ning kaasava eelarve tarvis ette nähtud vahendid summas 50 000 eurot.

Kuressaare Tallinna tänav 10 administratiivhoone rekonstrueerimiseks on 2025. aastal ette nähtud 1 000 000 eurot. Projekteerimiseks vajaminevad vahendid eraldati 2021. aasta esimese lisaeelarvega.

Kuressaare Marientali tee 27 kontorihoone ventilatsioonitöödeks on 2024. aastal ette nähtud 600 000 eurot. Projekteerimiseks vajaminevad vahendid eraldati 2021. aasta esimese lisaeelarvega.

Maapiirkonnas elavatele peredele on elutingimuste parandamise toetusmeetme jaoks arvestatud vahendeid aastatel 2022 – 2025 summas 50 000 eurot.

2021. aastal teostatakse Orissaare Kultuurimaja välisfassaadi tööd riigi poolt eraldatud eriolukorra investeeringutoetusest. Aastatel 2024 – 2025 on kavandatud hoone sisetööd maksumuses 1 000 000 eurot.

SA Saaremaa Muuseum sai piirkondade konkurentsivõime tugevdamise programmist vahendeid muuseumi kaasajastamiseks. Saaremaa vald on kavandanud aastatel 2022 – 2023 projekti omaosaluse toetuseks 150 000 eurot.

Vallas paiknevate sakraalehitiste renoveerimise toetuseks on varasematel aastatele planeeritud 160 000 eurot. Aastateks 2022 – 2025 on seda summat suurendatud 200 000 euroni.

Salme Põhikooli ja Salme Lasteaia hoonete rekonstrueerimiseks on 2022. aastaks kavandatud 350 000 eurot.

Haridusasutuste ventilatsioonide korrastamiseks on 2024. aastaks ette nähtud vahendid summas 200 000 eurot.

2022. aastaks on planeeritud Pärsama Hooldekodu hoone vana osa ventilatsioonisüsteemi rajamine maksumuses 180 000 eurot.

Leisi piirkonna sotsiaaleluruumide tingimuste parendamine on kavandatud aastatel 2022 – 2023.

2024. aastal on planeeritud rajada Ida-Saaremaa sotsiaalkeskus, mille funktsioon sarnaneb Kuressaare päevakeskusele. Luuakse täiendavad võimalused erinevatele sihtgruppidele, näiteks tööealised osalise töövõimega inimesed, eakad jt. Sotsiaalkeskuse sihtgruppidele on ülimalt oluline luua keskkond, mis tagaks võimalused osaleda aktiivselt erinevates tegevustes ning ühiskonna elus.

2021. aastal alustatakse Mustjala päevakeskus-pansionaadi hoone projekteerimisega ja selle ehitus jätkub 2022. aastal. Hoone rajamiseks on 2021. aasta eelarves ja strateegias 1 272 000 eurot.

Sotsiaalvaldkonnas on kavandatud Saaremaa laste ja perede teenusmaja ehitus, mis hõlmaks endas nii eluruumiteenust kui ka üldruume laste ja perede toimetulekut toetavate teenuste osutamiseks. Ehitus on planeeritud aastateks 2024 – 2025.

Eelarvestrateegia 2025. aasta osas ei ole osa vahenditest jaotatud mitte objektide vaid tegevusvaldkondade vahel. Objektide täpsem jaotus on otstarbekas otsustada lühemas ajalises perspektiivis. Selleks ajaks on täpsustunud valla rahalised võimalused, samuti võimalikud kaasfinantseerimise allikad. Eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal.

Tabel 5. Eelarvestrateegia perioodi investeeringud (eurodes)

	2022	2023	2024	2025
04 MAJANDUS	1 701 551	1 650 000	3 050 000	2 950 000
Teede investeeringud	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Erateede korrastamise toetusmeede (ASF)	50 000	50 000	50 000	50 000
Kuressaare Tallinna tänav lõigus Karja-Torni tänav			800 000	
Planeeringud ja projektid	50 000	50 000	50 000	50 000
Kaasav eelarve (ASF)	50 000	50 000	50 000	50 000
Kuressaare Turuhoone ettevalmistavad tööd	51 551			
<i>sh toetuse arvelt</i>	38 663			
Kuressaare Tallinna 10 administratiivhoone				1 000 000
Kuressaare Marientali 27 kontorihoone ventilatsioon			600 000	
Üldine majandus				300 000
06 ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS	350 000	350 000	350 000	650 000
Maapiirkondade perede elutingimuste parandamise toetusmeede (ASF)	50 000	50 000	50 000	50 000
Hajaasustuse programm (ASF)	300 000	300 000	300 000	300 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	150 000	150 000	150 000	150 000
Üldine kommunaalmajandus				300 000
08 VABA AEG JA KULTUUR	1 973 800	275 000	600 000	1 800 000
Kunstlume tootmise võimekus	198 800			
<i>sh toetuse arvelt</i>	40 000			
Kuressaare jalgpallihall	1 500 000			
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 500 000			
Orissaare Kultuurimaja			400 000	600 000
SA Saaremaa Muuseum (ASF)	75 000	75 000		
Sakraalehitised (ASF)	200 000	200 000	200 000	200 000
Kuressaare linnastaadioni staadionihoone				1 000 000
09 HARIDUS	7 792 373	3 031 920	200 000	700 000
Kuressaare Hariduse Kooli hoone	5 341 173			
<i>sh toetuse arvelt</i>	3 262 923			
Kuressaare Hariduse Kooli hoone mööbel	600 000			
Kuressaare Vanalinna Kooli hoone ja staadion	1 501 200	3 031 920		
Salme põhikooli ja lasteaia hooned	350 000			
Haridusasutuste ventilatsioon			200 000	
Üldine haridus				700 000
10 SOTSIAALNE KAITSE	995 000	800 000	2 490 000	550 000
Pärsama hooldekodu ventilatsiooni projekt	180 000			
Leisi piirkonna sotsiaaleluruumid	362 000	800 000		
Ida-Saaremaa sotsiaalkeskus			1 800 000	
Mustjala päevakeskus-pansionaadi hoone	453 000			
Saaremaa laste ja perede teenusmaja			690 000	550 000
KÕIK KOKKU	12 812 724	6 106 920	6 690 000	6 650 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	4 991 586	150 000	150 000	150 000

ASF – antud sihtfinantseering põhivara soetamiseks

Tabel 6. Investeeringustegevus aastatel 2020–2025 (tuhandetes eurodes).

	2020 tegelik	2021 prognoos	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos
Investeeringustegevus	-6 472	-7 371	-7 768	-5 941	-6 546	-6 529
Põhivara soetus (-)	-6 749	-13 515	-12 088	-5 382	-6 040	-6 000
Põhivara müük (+)	338	300	300	300	300	300
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 302	7 977	4 991	150	150	150
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-610	-970	-725	-725	-650	-650
Osaluste müük (+)	0	0	0	0	0	0
Osaluste soetus (-)	-530	-924	0	0	0	0
Finantstulud (+)	1	1	1	1	1	1
Finantskulud (-)	-224	-240	-247	-285	-307	-330

Allikas: Saaremaa vallavalitsuse rahandusteenistuse arvutused

4. FINANTSEERIMISTEGEVUS

Tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest käsitletakse eelarve strateegias finantseerimistegevusena järgmiseid tegevusi:

- laenude võtmine;
- võlakirjade emiteerimine;
- kapitalirendi- ja faktooringukohustuste võtmine;
- kohustuste võtmine teenuste kontsessioonkokkulepete alusel;
- võetud laenude tagasimaksmine;
- kapitalirendi- ja faktooringukohustuste täitmine;
- emiteeritud võlakirjade lunastamine;
- tagasimaksed teenuste kontsessioonikokkulepete alusel.

Eelarvestrateegia perioodiks kavandab Saaremaa vald investeringute ja projektide kaasfinantseerimiseks võtta laene ja muid finantskohustusi ulatuses, et netovõlakoormuse määr püsib 60% piires. Vastavalt KOFS §-le 34 võib netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda aruandeaasta tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60%-ni vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. Seega on netovõlakoormuse ülemmäär iga konkreetse kohaliku omavalitsuse üksuse puhul erinev.

2020. aasta lõpus oli netovõlakoormus 37,5% ja 2021. aasta netovõlakoormuse prognoos on 35,6%. Perioodil 2022 – 2025 on valla netovõlakoormuse ülemmäär 2022. aastal 90,4%, 2023. aastal 100%, 2024. aastal 100% ja 2025. aastal 100%.

Tabel 7. Finantseerimistegevus aastatel 2020-2025 (tuhandetes eurodes)

	2020 tegelik	2021 prognoos	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos
Finantseerimistegevus	-1 223	-2 347	1 883	991	967	341
Kohustuste võtmine	2 000	1 000	5 500	5 000	5 400	5 000
Kohustuste tasumine	-3 223	-3 347	-3 617	-4 009	-4 433	-4 659

Allikas: Saaremaa vallavalitsuse rahandusteenistuse arvutused

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus kehtestab finantsdistsipliini tagamise meetmed, milleks on kinnipidamine põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast.

Põhitegevuse tulemi võrdub põhitegevuse tulude ja kulude vahega. Põhitegevuse tulemi väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Kui põhitegevuse tulemi väärtus on negatiivne, tähendab see, et jooksva aasta tulud ei kata jooksvaid kulusid. Seadus sätestab, et põhitegevuse tulemi ei tohi olla negatiivne kahel järjestikusel aastal. Eelarvestrateegia perioodil on põhitegevuse tulemi kavandatud positiivne.

Finantseerimistegevuse rahavoogudes on kesksel kohal netovõlakoormus ehk võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade (raha ja pangakontodel olevad vahendid) kogusumma vahe, kus netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud kohustused. Netovõlakoormuse ülemmäär võib seaduse järgi kujuneda kuni 100% põhitegevuse tuludest. Netovõlakoormus arvutatakse tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aruandeaasta lõpu seisuga. Võlakohustustena võetakse arvesse bilansis kajastatud võetud laenud, kapitalirendid, emiteeritud võlakirjad, tasumise tähtajaks täitmata jäänud kohustused, saadud toetuste tagasimakse kohustused, pikaajalised võlad tarnijatele ja bilansiväliselt kajastatud järgmiste perioodide rendikohustused mittekatkestatavatest kasutusrendilepingutest mittekatkestatava perioodiga üle ühe aasta. Netovõlakoormus ei tohi ületada kahel järjestikusel aastal netovõlakoormuse ülemmäära. Eelarvestrateegia perioodil on netovõlakoormuse ülemmäärast kinni peetud.

5. SÕLTUVATE ÜKSUSTE FINANTSTEGEVUSE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

KOFS § 2 punkt 9 kohaselt on sõltuv üksus raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Saaremaa valla sõltuvad üksused on järgmised asutused:

- Sihtasutus Kuressaare Haigla
- Sihtasutus Kuressaare Hambapolikliinik
- Sihtasutus Lääne-Saare Kultuurivara
- Sihtasutus Kuressaare Teater
- Sihtasutus Saare Arenduskeskus
- Mittetulundusühing Kuressaare Campus
- Osühing Kuressaare Bussijaam

Sihtasutus Kuressaare Haigla asutati Kuressaare Linnavolikogu 27. novembri 1997. a otsuse nr 119 alusel. Sihtasutuse põhitegevuseks on eriarstiabi andmine. Oluline osa tuludest tuleb Sihtasutus Kuressaare Haiglale Eesti Haigekassalt.

Tabel 8. SA Kuressaare Haigla finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

Kuressaare Haigla SA	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	18 037	15 093	16 602	18 263	19 175	20 134
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt	36	36	36	36	36	36
Põhitegevuse kulud kokku (+)	15 744	14 343	15 800	17 335	18 222	19 134
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	2 293	750	802	908	953	1 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-1 399	-750	-1 130	-830	-685	-685
Eelarve tulem	894	0	-328	78	268	315
Finantseerimistegevus (-/+)	797	-276	-180	-180	-130	-130
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	1 691	-276	-508	-102	138	185
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	3 342	3 066	2 558	2 456	2 594	2 779
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	1 321	1 045	865	685	555	425
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Põhitegevuse tulude ja kulude kasvuks planeeritakse strateegia perioodil keskmiselt 5-10% aastas. Aastal 2022 planeerib Kuressaare Haigla uuendada meditsiiniseadmeid 240 000 euro eest ja soetada magnetresonantstomograaf maksumusega 1 000 000 eurot. Aastatel 2023 – 2025 on kavandatud igal aastal soetada meditsiinitehnikat 300 000 euro eest. Aastatel 2022 – 2025 planeeritakse kapitaalremonte teostada 360 000 kuni 500 000 euro eest aastas. Kavas on remontida köök, apteek, pesumaja, administratsiooni ruumid jm. Kohutusi planeeritakse võtta meditsiiniseadmete kapitalirendiks 120 000 euro eest aastas. Magnetresonantstomograafi soetamiseks ja psühhiaatriaüksuse remondiks (ehituse aasta 2021) on Sotsiaalministeerium haiglale eraldanud toetuse Euroopa Regionaalfondi vahenditest 2021. aastal 500 000 ja 2022. aastaks 500 000 eurot.

Sihtasutus Kuressaare Hambapolikliinik asutati Kuressaare Linnavolikogu 27. novembri 1997.a otsuse nr 120 alusel. Kuressaare Hambapolikliinik on tervishoiuasutus, kelle tegevuse eesmärk on kvaliteetse stomatoloogilise eriarstiabi osutamine ning suuõõne- ja hambahaiguste profülaktika.

Tabel 9. SA Kuressaare Hambapolikliinik finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

Kuressaare Hambapolikliinik SA	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	1 410	1 499	1 300	1 300	1 300	1 200
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 478	1 499	1 300	1 300	1 300	1 200
Põhitegevustulem	-68	0	0	0	0	0
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-20	-27	-15	0	-20	0
Eelarve tulem	-88	-27	-15	0	-20	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-88	-27	-15	0	-20	0
Likviidsete varade suunamata jäak aasta lõpuks	758	731	716	716	696	696
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Koroonaviiruse tõttu oli 2020. aastal asutus pea 2 kuud suletud, mis tõi kaasa tulude vähenemise. Tuludest moodustab 60% Eesti Haigekassa poolt tasustatavad hambaraviteenused ja 40% elanikkonna poolt tasutud hambaraviteenused. Kuna koroonaviirus on endiselt olemas, siis on järgmiste aastate teenuste mahud kavandatud väiksemad.

Kuressaare Hambapolikliinik osutab järgnevatel aastatel jätkuvalt kõiki hambaraviteenused ning teenuste kaasajastamiseks on kavandatud järgnevatel aastatel soetada meditsiinitehnikat. 2021. aastal soetatakse suusisene skanner. Hoonesse investeeringuid lähiajal kavandatud ei ole. Kuressaare Hambapolikliiniku varasemate aastate kogutud reserv võimaldab teha järgnevatel aastatel investeeringuid.

Sihtasutus Lääne-Saare Kultuur asutati Lääne-Saare Vallavolikogu 11. veebruari 2015. a otsuse nr 9 alusel. 23.01.2018 on sihtasutuse uueks nimeks **SA Lääne-Saare Kultuurivara**.

Tabel 10. SA Lääne-Saare Kultuurivara finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

Lääne-Saare Kultuurivara SA	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	123	111	113	113	113	113
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	114	105	105	105	105	105
Põhitegevuse kulud kokku (+)	71	75	79	83	87	91
Põhitegevustulem	52	36	34	30	26	22
Eelarve tulem	52	36	34	30	26	22
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	52	36	34	30	26	22
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	83	119	153	183	209	231
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

SA Lääne-Saare Kultuurivara omab 5 kinnistut, millel asuvad hooneid (Nasva klubi, Lümanda maja, Kärila rahvamaja, Aste rahvamaja, Eikla rahvamaja) renditakse välja Saaremaa vallale. Nasva klubi kohviku osa ei rendita vallale, selles osas leitakse rentnik läbi avaliku konkursi.

Järgnevatel aastatel ei ole plaanis sihtasutusel uusi kinnistuid soetada ega uusi hooneid ehitada või renoveerida. Põhitegevusena jätkub olemasolevate kinnistute haldamine olemasolevas mahus.

Sihtasutuse põhitegevuse kulud on kaetud rendituludega, mida saadakse Saaremaa vallalt ning Nasva kohviku rentnikult. Rendi suurus vaadatakse üle üks kord aastas ning vajadusel kas tõstetakse või langetatakse.

Sihtasutuse isikkoosseis koosneb juhatajast ning raamatupidajast. Plaanis ei ole isikkoosseisu suurendada ega vähendada.

Sihtasutus Kuressaare Teater asutati Kultuuriministeeriumi ja Saaremaa valla poolse asutamislepinguga 16. aprillil 2019. Sihtasutuse Kuressaare Teater asutamisel osalemine kinnitati Saaremaa Vallavolikogu 20. detsembri 2018. aasta otsusega nr 1-3/121. Sihtasutus Kuressaare Teater alustas majandustegevust 1. juulil 2019.

Tabel 11. SA Kuressaare Teater finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

Kuressaare Teater SA	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	538	569	609	598	598	598
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	174	182	182	182	182	182
Põhitegevuse kulud kokku (+)	504	569	600	598	598	598
Põhitegevustulem	34	0	9	0	0	0
Investeeringustegevus kokku (+/-)	3	0	11	0	0	0
Eelarve tulem	37	0	9	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	37	0	9	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	70	70	90	90	90	90
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Sihtasutus Kuressaare Teater eelarve tulud koosnevad Kultuuriministeeriumi ja Saaremaa valla toetusest, kus kumbki pool eraldab toetust proportsionaalselt 50% ning omatulust etendustegevusest ning ruumide rendist.

2022. aastaks taotleb teater Saaremaa vallavalitsuselt tegevustoetust 181 896 eurot (vastavalt Sihtfinantseerimislepingule ja Kultuuriministeeriumi lepingule (leping nr 7-5/1598-2, allkirjastatud 01.02.2021) ja toetust investeeringuteks- 10 510 eurot. Kultuuriministeerium toetas 2021. aastal katuseremondiga summas 25 200 eurot, vallavalitsus rahastas katuseremonti 14 690 euroga.

2022. aasta Kultuuriministeeriumi investeeringutoetus läheb teatrimaja lavamehhaanika ja lavaruumi projekteerimiseks. Teatrimajal puuduvad teostusjoonised. Vastavalt eksperthinnangule on lavamehhaanika ohtlikus seisukorras.

Sihtasutus Saare Arenduskeskus on asutatud 1993. aasta oktoobris. 2017. aasta lõpus loodi Kuressaare linna ja Muhu valla poolt uus sihtasutus Saare Arenduskeskus. Riigi poolt loodud SA Saaremaa Arenduskeskus alustas ühinemist uue kohalike omavalitsuste poolt loodud sihtasutusega. Ühinemine jõustus 2018. aasta 13. veebruaril ja kõik tegevused koos töötajatega sai üle viidud uude sihtasutusse. Üks olulisemaid tegevussuundi on ettevõtjate või potentsiaalsete ettevõtjate nõustamine.

Tabel 12. SA Saare Arenduskeskus finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Saare Arenduskeskus SA						
Põhitegevuse tulud kokku (+)	413	400	400	400	400	400
sh saadud tulu kohalikult omavalitsuselt	33	46	30	30	30	30
Põhitegevuse kulud kokku (+)	394	390	390	390	390	390
Põhitegevustulem	19	10	10	10	10	10
Eelarve tulem	19	10	10	10	10	10
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	19	10	10	10	10	10
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	30	40	50	60	70	80
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kuressaare Campus MTÜ on asutatud 23.10.2004. MTÜ peamine tegevus on Kuressaares Tallinna tänav 19 hoone haldamine.

Tabel 13. Kuressaare Campus MTÜ finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

Kuressaare Campus MTÜ	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	90	88	94	95	95	95
sh saadud tulu kohalikult omavalitsuselt	6	1	1	1	1	1
Põhitegevuse kulud kokku (+)	91	88	94	95	95	95
Põhitegevustulem	-1	0	0	0	0	0
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-4	-54	-62	-13	0	0
Eelarve tulem	-5	-54	-62	-13	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-2	-54	-62	-13	0	0
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	3	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	171	117	55	42	42	42
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Põhitegevuse tulud koosnevad kinnistul Tallinna 19 olevate õpperuumide ja basseiniseadmete rendi tuludest Tallinna Tehnikaülikoolile, kuid ka teistele asutustele ja eraisikutele. Tuludes järgnevatel aastatel olulist kasvu ei prognoosita.

2021. aastal rajatakse meretoorme labor õppehoonesse maksumusega 54 000 eurot. Aastatel 2022 – 2023 on kavandatud katsebasseini pikenduse ja õppehoonele ventilatsioonisüsteemi ehitamise projekteerimine, kokku summas 75 000 eurot. 2025. aastal on kavas alustada katsebasseini pikenduse ja ventilatsiooni ehitusega, mille rahastamiseks loodetakse saada toetust Euroopa Liidu vahenditest, Tallinna Tehnikaülikoolilt ning Saaremaa vallalt.

Kuressaare Bussijaam OÜ asutati 14. aprillil 1998. aastal ja tegevusvaldkondadeks on maakonnas ja maakondade vahel liikuvatele bussidele piletimüügi, taksoparkla ja äripindade rendi korraldamine ning Bussijaama (Pihtla tee 3) ja Kuressaare turu (Tallinna 5) haldamine.

Tabel 14. Kuressaare Bussijaam OÜ finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kuressaare Bussijaam OÜ	täitmine	eeldatav	eelarve	eelarve	eelarve	eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	139	128	130	133	135	139
sh saadud tulu kohalikul omavalitsuselt	17	5	5	10	10	10
Põhitegevuse kulud kokku (+)	135	130	131	131	132	132
Põhitegevustulem	4	-2	-1	2	3	7
Investeermistegevus kokku (+/-)	-5	0	0	0	0	0
Eelarve tulem	-1	-2	-1	2	3	7
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-1	-2	-1	2	3	7
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	64	62	61	63	66	73
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kuressaare Bussijaam OÜ tegevused sõltuvad suure osas renditulust ja bussipiletite müügikäibest. Bussipiletite müük veebikeskkonnas on jätkuvalt kasvav suurus ja sularahatehingute arv kassas on kahanev suurus. Busside väljumistasud on stabiilsed ning muutuvad vaid tarbijahinnaindeksi ulatuses. Kuludes ei ole kavandatud muutusi ning suuremahulisi investeeringuid ei ole lähiajal plaanis.

KOKKUVÕTE

Käesolevas strateegias on antud ülevaade Saaremaa valla eelarve tuludest, kuludest ning investeerimis- ja finantseerimistegevusest aastatel 2022 – 2025. Eelarve on struktureeritud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses sätestatule.

Suurima osatähtsusega on põhitegevuse tuludes füüsilise isiku tulumaksu laekumine. Tulumaksu laekumine on kavandatud võimalikult konservatiivselt, et välistada negatiivse eelarve koostamist. Uusi kohalikke makse ei ole kavandatud. Riigieelarve eraldiste osas on lähtutud 2021. aasta tasemest ja tuleviku osas muutustest seoses riigigümnaasiumi tekkega.

Investeeringute osas on pööratud tähelepanu aastatel 2022 - 2023 haridusvaldkonnale. Kuna omavahendid ei kata kõiki investeeringuid, siis rahastatakse investeeringuid laenuvahenditest.

Eelarvestrateegia kinnitab, et Saaremaa vald on võimeline oma tegevusi finantseerima ja võetud kohustusi tasuma.

LISA 1 SAAREMAA VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2022 – 2025

Saaremaa Vallavalitsus	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	53 269 976	51 522 730	49 782 156	50 491 555	51 101 626	52 428 731
Maksutulud	27 856 184	27 857 600	28 654 500	29 613 430	30 747 707	32 074 812
sh tulumaks	26 590 922	26 600 000	27 398 000	28 356 930	29 491 207	30 818 312
sh maamaks	1 258 496	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
sh muud maksutulud	6 766	7 600	6 500	6 500	6 500	6 500
Tulud kaupade ja teenuste müügist	3 425 168	3 692 100	3 855 103	3 873 469	3 885 069	3 885 069
Saadavad toetused tegevuskuludeks	21 705 097	19 743 030	17 072 553	16 804 656	16 268 850	16 268 850
sh tasandusfond	2 520 198	2 759 840	2 759 840	2 759 840	2 759 840	2 759 840
sh toetusfond	14 572 101	12 666 965	11 176 616	11 176 616	11 176 616	11 176 616
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	4 612 798	4 316 225	3 136 097	2 868 200	2 332 394	2 332 394
Muud tegevustulud	283 527	230 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Põhitegevuse kulud kokku	43 776 036	46 801 948	45 483 716	45 498 500	45 498 500	45 498 500
Antavad toetused tegevuskuludeks	4 671 952	4 560 463	4 432 215	4 435 000	4 435 000	4 435 000
Muud tegevuskulud	39 104 085	42 241 485	41 051 501	41 063 500	41 063 500	41 063 500
sh personalikulud	28 464 377	29 392 046	29 011 132	29 015 000	29 015 000	29 015 000
sh majandamiskulud	10 624 145	12 833 439	11 771 869	11 780 000	11 780 000	11 780 000
sh muud kulud	15 563	16 000	268 500	268 500	268 500	268 500
Põhitegevuse tulem	9 493 940	4 720 782	4 298 440	4 993 055	5 603 126	6 930 231
Investeermistegevus kokku	-6 472 279	-7 370 600	-7 767 982	-5 941 037	-6 546 000	-6 529 004
Põhivara müük (+)	337 769	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Põhivara soetus (-)	-6 748 492	-13 514 809	-12 087 724	-5 381 920	-6 040 000	-6 000 000
sh projektide omaosalus	-5 446 075	0	-7 246 138	-5 381 920	-6 040 000	-6 000 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 302 417	7 976 782	4 991 586	150 000	150 000	150 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-610 364	-969 644	-725 000	-725 000	-650 000	-650 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-529 987	-923 729	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0	0	0	0	0
Antavad laenud (-)	0	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	816	800	500	500	500	500
Finantskulud (-)	-224 439	-240 000	-247 344	-284 617	-306 500	-329 504
Eelarve tulem	3 021 661	-2 649 818	-3 469 542	-947 982	-942 874	401 227
Finantseerimistegevus	-1 223 410	-2 346 500	1 882 941	991 182	966 973	340 918
Kohustiste võtmine (+)	2 000 000	1 000 000	5 500 000	5 000 000	5 400 000	5 000 000
Kohustiste tasumine (-)	-3 223 410	-3 346 500	-3 617 059	-4 008 818	-4 433 027	-4 659 082
Likviidsete varade muutus (+ suuremine, - vähenemine)	4 683 982	-4 996 318	-1 586 601	43 200	24 099	742 145
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+/-)	2 885 731	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	9 167 897	4 171 579	2 584 978	2 628 178	2 652 277	3 394 421
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	29 119 186	22 513 182	24 192 783	25 018 970	25 912 522	26 243 277
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent, sihtfinantseerimise kohustised, saadud ettemaksud	4 727 732	468 227	264 887	99 892	26 471	16 308
Netovõlakooormus (eurodes)	19 951 290	18 341 603	21 607 805	22 390 792	23 260 245	22 848 855
Netovõlakooormus (%)	37,5%	35,6%	43,4%	44,3%	45,5%	43,6%
Netovõlakooormuse ülemmäär (eurodes)	53 269 976	49 884 320	45 017 800	50 491 555	51 101 626	52 428 731
Netovõlakooormuse individuaalne ülemmäär (%)	100,0%	96,8%	90,4%	100,0%	100,0%	100,0%
Vaba netovõlakooormus (eurodes)	33 318 687	31 542 717	23 409 995	28 100 763	27 841 381	29 579 875

LISA 2 SAAREMAA VALLA SÕLTUVAD ÜKSUSED

Sõltuvad üksused KOKKU (konsolideeritud)	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	20 750 140	17 888 675	19 248 313	20 902 313	21 716 313	22 679 313
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	344 189	340 250	323 509	328 509	328 509	328 509
Põhitegevuse kulud kokku (+)	18 418 821	17 094 417	18 393 808	19 951 748	20 723 886	21 640 230
Põhitegevustulem	2 331 319	794 258	854 505	950 565	992 427	1 039 083
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-1 425 779	-831 493	-1 196 420	-842 930	-704 930	-684 930
Eelarve tulem	905 540	-37 235	-341 915	107 635	287 497	354 153
Finantseerimistegevus (-/+)	796 979	-276 000	-180 000	-180 000	-130 000	-130 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	1 706 019	-313 235	-521 915	-72 365	157 497	224 153
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	3 500	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	4 517 805	4 204 570	3 682 654	3 610 289	3 767 786	3 991 939
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	1 320 517	1 044 517	864 517	684 517	554 517	424 517
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

LISA 3 SAAREMAA VALLA ARVESTUSÜKSUS

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Saaremaa Vallavalitsus						
Põhitegevuse tulud kokku	73 675 928	69 071 155	68 706 960	71 065 359	72 489 430	74 779 535
Põhitegevuse kulud kokku	61 850 669	63 556 115	63 554 015	65 121 739	65 893 877	66 810 221
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>	272 778	267 650	203 340	164 995	73 421	10 163
Põhitegevustulem	11 825 259	5 515 040	5 152 945	5 943 620	6 595 553	7 969 313
Investeermistegevus kokku	-7 898 058	-8 202 093	-8 964 402	-6 783 967	-7 250 930	-7 213 934
Eelarve tulem	3 927 201	-2 687 053	-3 811 457	-840 347	-655 377	755 379
Finantseerimistegevus	-426 431	-2 622 500	1 702 941	811 182	836 973	210 918
Likviidsete varade muutus (+ suuremine, - vähenemine)	6 390 001	-5 309 553	-2 108 516	-29 165	181 596	966 297
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	2 889 231	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	13 685 702	8 376 148	6 267 632	6 238 467	6 420 063	7 386 360
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	30 439 703	23 557 699	25 057 300	25 703 487	26 467 039	26 667 794
Netovõlakoormus (eurodes)	16 754 002	15 181 550	18 789 668	19 465 020	20 046 976	19 281 434
Netovõlakoormus (%)	22,7%	22,0%	27,3%	27,4%	27,7%	25,8%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	73 675 928	57 826 897	54 965 568	61 086 147	66 689 739	71 815 286
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	100,0%	83,7%	80,0%	86,0%	92,0%	96,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	56 921 926	42 645 347	36 175 900	41 621 127	46 642 763	52 533 853